

STRATEGIPLAN FOR SKOLEBIBLIOTEKUTVIKLING

LEIRFJORD KOMMUNE

2024 - 2028

Leirfjord kommune - muligheter på land og på vann

Innhold

Bakgrunn for strategiplan.....	3
Status for skolebiblioteket – og veien videre	4
LK20 og skolebibliotek	5
God opplæring for alle.....	5
Strategier for perioden.....	6
Strategi 1: Skoleeier / Virksomhetslederansvar	6
Strategi 2: Litteraturformidling	6
Strategi 3: Leselyst og elevmedvirkning	7
Strategi 4: Informasjonskompetanse og demokratisk deltagelse	7
Strategi 5: Skolebiblioteket som sosial arena.....	8
Strategi 6: Skolebiblioteket i tilpasset opplæring.....	8
Strategi 7: Skolebiblioteket og minoritetsspråklige	9
Strategi 8: Skolebiblioteket og det 2.fremmedspråket	9
Strategi 9: Kompetanseutvikling	9
Ansvarsområder	10
Plan for bruk av biblioteket i skolehverdagen:.....	12
Litteraturliste	14

Bakgrunn for strategiplan

Bakgrunnen for strategiplanen er et ønske om å styrke leseferdigheten hos elevene i Leirfjord skolen og å utnytte felles ressurser best mulig gjennom et tettere samarbeid mellom skolebibliotek og folkebiblioteket. For at elevene skal bli gode og funksjonelle lesere, trengs mer enn god leseopplæring og testing av lesenivå. Lesing er en ferdighet som krever mengdetrening. For å sikre alle elevene denne mengdetreningen, også de som ikke er vant med bøker og lesning hjemmefra, må skolen ha et godt skolebibliotek.

Leirfjord kommune har over en lang periode hatt lave resultat på nasjonale prøver i lesing. Kommunen har for mange elever på de laveste nivåene og dermed for mange elever som ikke er funksjonelle lesere. Kommunen har også en stor andel flerspråklige elever. Foreldrenes utdanningsnivå er lavere enn landsgjennomsnittet. Leirfjord kommune har over lang tid hatt en høy andel barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt (mindre enn 60% av nasjonal median). Andelen varierer mye fra år til år, men de siste 15 årene har Leirfjord hatt stabilt høyere andel enn Nordland og resten av landet.

I perioden 2019-2021 har Leirfjord 15,1% barn i lavinntektsfamilier. (Nordland 9,1 % og Norge 11,5 %).

For disse elevene representerer skolebiblioteket et viktig utjevne tiltak.

Det er viktig å ruste opp skolebiblioteket, men parallelt med det, må samarbeidet mellom folke- og skolebibliotek videreutvikles.

Planen for skolebibliotek er utarbeidet av Oppvekst og kultur. Den bygger på sentrale styringsdokument for skole/skolebibliotek:

- Opplæringsloven §9-2: Elevene skal ha tilgang til skolebibliotek.
- Læreplanen – LK-2020
- UNESCO's skolebibliotekmanifest <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/iflaschool-library-guidelines-nr.pdf>
- Leirfjord kommunes språkplan (Sist revidert 2023).
- Prosjektplanen - God opplæring for alle (Rekom/dekomprosjekt 2018 – 2023).
- Plan for kompetanseutvikling - God opplæring for alle 2023 – 2026.

Status for skolebiblioteket – og veien videre

Målet med *Strategiplan for skolebibliotek i Leirfjord kommune 2024 – 2028* er å utvikle skolebiblioteket til en god læringsarena for elevene og et ressurscenter for lærerne.

Alle elever i Leirfjord kommune skal ha tilgang til et skolebibliotek, men det er behov for betydelige forbedringer når det gjelder fysiske forhold, tilgang på litteratur, medier og ressursbruk. Det gjelder også den bibliotekfaglige kompetansen hos den/ de som skal ha skolebibliotekfaglig ansvar i kommunen. Dagens situasjon er slik at ingen har formell kompetanse på skolebibliotek kunnskap.

Per dd. Er skolebiblioteket utelukkende samlokalisert med folkebiblioteket. For å bedre tilgjengeligheten må de fysiske forholdene settes i fokus tidlig i planperioden. Her vil det være viktig å etablere skolebibliotek tilknyttet hvert hovedtrinn. Det skal settes opp bokhyller med relevant skjønn- og faglitteratur som skal byttes ut minimum annenhver måned.

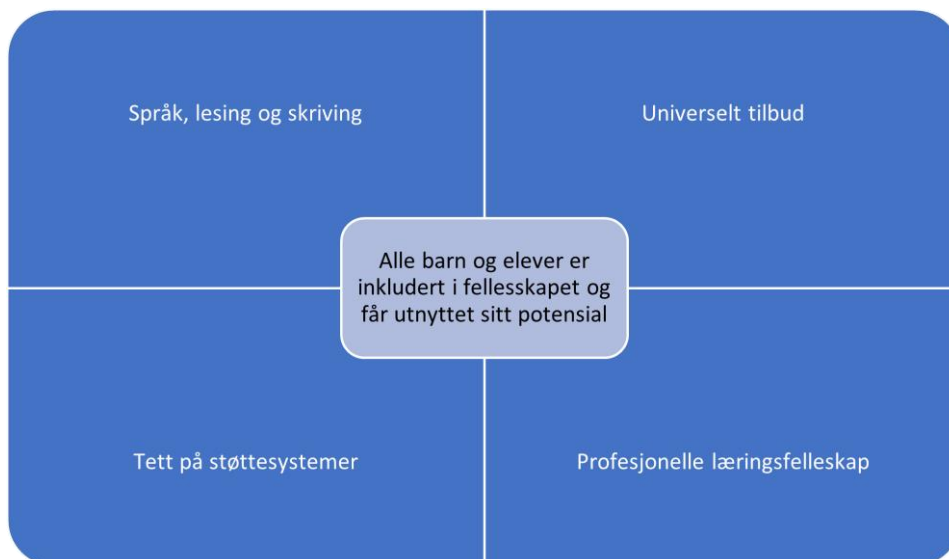

God opplæring for alle

Leirfjord kommune har siden 2018 vært inne i et langsiktig utviklings- og kvalitetsprosjekt «God opplæring for alle». Prosjektet gjennomføres i fire kommuner og skal øke kvaliteten på pedagogisk praksis i barnehage og skole slik at alle barn og elever blir likeverdige og inkluderte deltakere i fellesskapet.

Prosjektet har to langsiktige mål og fire innsatsområder, presentert i de i figuren under. I 2023 til 2026 er språk, lesing og skriving hovedsatsingsområde. I satsingen vil arbeidet med skolebibliotek ha en sentral rolle. Skolebibliotekene skal bidra både til en mer inkluderende pedagogisk praksis og bedre læringsutbytte for den enkelte elev. Skolen skal ta hensyn til den enkeltes forutsetninger og behov.

Strategier for perioden

Strategi 1: Skoleeier / Virksomhetslederansvar

Skoleeier / virksomhetsleder har ansvaret for rammebetingelsene for å skape et godt skolebibliotek som kan støtte opp om opplæringa. Rammebetingelsene er bl.a. økonomi, fysisk tilrettelegging, legge til rette for kompetanseheving m.m. Skoleeier / virksomhetsleder må sørge for at det foretas fortløpende evalueringer av skolebibliotektilbudet i kommunen.

Strategi 2: Litteraturformidling

Skolebiblioteket er en arena for litteraturformidling gjennom å ha et variert utvalg av skjønn- og faglitteratur som stimulerer til lesing, også elevenes fritidslesing. Skolebiblioteket samarbeider med folkebiblioteket om samlingen og formidling til lærere og elever. Samt at folkebiblioteket har ansvar for å arrangere forfatterbesøk i samarbeid med skolen. Folkebiblioteket bidrar med veiledning og kurs som øker kompetansen på bokkunnskap og

formidling. Skolebiblioteket skal være en møteplass for tilbud i Den kulturelle skolesekken (DKS) og tilby bøker og andre medier som knyttes til formidling av DKS-tilbud.

Strategi 3: Leselyst og elevmedvirkning

For å fremme tilhørigheten til skolebiblioteket for elevene er det viktig at de erfarer reel innflytelse. Her vil det være naturlig at elevene kan medvirke med hvilke bøker som blir kjøpt inn, lage bokpresentasjoner og arbeide som bibliotekassistenter. Ved utbytte av litteratur er det særs viktig at elevenes stemme blir hørt ift. ønsket litteratur.

Skolebibliotekar og biblioteksjef har sammen ansvar for gjennomføring av leselystkampanjer. Formålet er i første rekke å styrke leseferdighetene til dem som trenger det mest gjennom lystbetont lesing. Tidligere erfaringer viser svært gode resultater for de elevene som deltar aktivt i kampanjene.

For å øke deltagelsen blant elevene i Leirfjord, må skolen bidra med informasjon om registrering og deltagelse til foreldrene og yte bistand til de hjemmene som har behov for det i samarbeid med biblioteket. Skolebibliotekar og biblioteksjef kommer i klassene og informerer i forkant og utarbeider informasjon som sendes hjem til foresatte. I figuren under presenteres leselystkampanjene som allerede brukes, og skal brukes videre.

Strategi 4: Informasjonskompetanse og demokratisk deltagelse

Skolebibliotekene har en sentral rolle når det gjelder elevenes opplæring i informasjonskompetanse, kildebruk og lesing av sammensatte/multimodale tekster. Det må arbeides for å bedre kunnskapen om bruk av sammensatte/multimodale tekster i tillegg til å bedre informasjonskompetanse i skolen og skolebibliotekene. Elever og lærere må få opplæring i bruk av skolens digitale katalog og hvordan skolebiblioteket er oppbygd.

Bibliotekar kan også være samarbeidspartner i planlegging, gjennomføring og evaluering av elevenes prosjektarbeider. Bibliotekar kan bidra som ressurs i undervisning i søk, vurdering og bruk av informasjon.

Skolebibliotekar og bibliotekar utarbeider konkrete undervisningsopplegg/kurs i demokrati og medborgerskap (herunder ytringsfrihet, samt søk og kildekritikk mv.) i biblioteket som gjenbrukes (oppdateres) hvert år. Hvert andre år (i forkant av valget) arrangerer biblioteket i samarbeid med skolen en serie arrangementer der demokrati, ytringsfrihet og medborgerskap er i fokus. Det legges opp at elevene deltar aktivt og opplever hvordan biblioteket er “en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.” (Lov om folkebibliotek § 11(2).)

Strategi 5: Skolebiblioteket som sosial arena

Skolebiblioteket skal både være et sted der elevene søker etter litteratur til arbeid med oppgaver, et sted for fritidslesing og et område der elevene kan drive med motiverende og inkluderende læringsaktiviteter alene eller i fellesskap med andre.

Det må derfor være et viktig mål for skolen å sørge for at skolebiblioteket dekker både en pedagogisk og en sosial funksjon, og at det utjevner sosiale og digitale skiller og fremmer personlig vekst hos den enkelte elev.

Strategi 6: Skolebiblioteket i tilpasset opplæring

Skolebiblioteket skal være et senter for differensierte læremidler som kan brukes av elever med ulike lærebehov. Dette vil også være et naturlig sted for å trene på å samhandle med andre. Bruk av skolebiblioteket må integreres i kunnskaps-, ferdighets- og holdningsmål for enkeltelever eller grupper av elever innafor eller på tvers av aldersgrupper.

Skolebiblioteket må ha et tilbud til alle uansett funksjonsnivå. Det innebærer ikke bare en universell fysisk utforming, men at det også kan gi et ulikt utformet lesetilbud, godt utvalg av digitale kilder, lesestøttene hjelpemidler m.m.

Strategi 7: Skolebiblioteket og minoritetsspråklige

Skolebiblioteket må gi et tilbud til elever med minoritetsspråklig bakgrunn. Dette kan være i form av tilpasset litteratur på norsk og tilgang til litteratur på eget språk. Skolebiblioteket må være tilpasset behov tilknyttet læreplanen i grunnleggende norsk.

Fordi Leirfjord ligger i et samisk språkområde, har skolebiblioteket et særlig ansvar for å gi et tilbud til elever med samisk bakgrunn. Biblioteket sørger for jevning oppdatering av egen samling av bøker på ulike samiske språk og låner også inn fra Det flerspråklige bibliotek og samarbeider med Nordland fylkesbibliotek om formidling av samisk litteratur.

Strategi 8: Skolebiblioteket og det 2.fremmedspråket

Skolebiblioteket må ha et tilstrekkelig utvalg tilpasset litteratur på de språk skolen gir et undervisningstilbud på. Skolebiblioteket skal være et sted elevene kan arbeide med tekster og møte kulturelle uttrykksformer fra de aktuelle land.

Strategi 9: Kompetanseutvikling

Nettverk, litteraturseminar og diverse kurs er viktige tilbud for å gi påfyll og kunnskap om relevante skolebibliotekområder. Deltakere på IBBYS barnebokforum får kunnskap om litteraturformidling og ny barne- og ungdomslitteratur. Universitetet i Agder gir tilbud om nettbasert videreutdanning innenfor relevante fagområder. Skolebibliotekaren skal ha pedagogisk grunnutdanning og videreutdanning i skolebibliotek kunnskap.

Skolebibliotekar og biblioteksjef deltar på teammøter og formidler aktuell litteratur til lærerne.

Ansvarsområder

Skoleleder	Skolebibliotekar	Biblioteksjef	Lærer
Tilrettelegge areal og inventar for skolebibliotek	Utarbeide og gjennomføre leseprosjekter og lesestimuleringstiltak for hele klasser eller for utvalgte grupper – i samarbeid med klasselærere	Ansvar for samling - innkjøp, katalogisering og vedlikehold av samlingen, samt nødvendige IT-løsninger for drift (biblioteksystem)	Ansvar for elevene under besøket på biblioteket
Er ansvarlig for at lærerne aktivt bruker skolebiblioteket i undervisningen, og legger til rette for samarbeid mellom skolebibliotekar, bibliotekar og lærere	Støtte skolen, lærerne og elevene i leseopplæringa	Sørge for at biblioteket er spesielt tilrettelagt for skolen og gjør biblioteket til en sosial arena der elevene trives.	Ansvar for å være gode leseforbilder for elevene. Deler leseropplevelser og oppfordrer til lesing på fritiden.
Sørger for bemanning og ressurser som muliggjør at bibliotekarene aktivt kan bidra til elevenes språk – og kunnskapsutvikling, i samarbeid med lærerne.	Samarbeide med lærerne om tilrettelegging av litteratur i undervisningen	Samarbeide med skolebibliotekar og lærere om bruk av litteratur i undervisningen.	Bruker biblioteket aktivt i det pedagogiske arbeidet
	Gjennomføre opplæring i bibliotek kunnskap; alfabetisering, klassifisering, sjangerlære, forfatterkunnskap med mer (sammen med biblioteksjef).	Gjennomføre opplæring i bibliotek kunnskap; alfabetisering, klassifisering, sjangerlære, forfatterkunnskap med mer (sammen med skolebibliotekar).	Samarbeider med SB og BS om bruken av biblioteket i tråd med skolens planer

<p>Sikrer at skolebibliotekaren har relevant kompetanse for oppdraget, og får mulighet til å delta i kompetanseutvikling.</p>	<p>Arbeide for å oppfylle kompetansemålene i læreplanene</p>	<p>Holde seg oppdatert på gjeldende læreplanverk</p>	<p>Samarbeider med skolebibliotekar og biblioteksjef om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lesestimulerende tiltak - finne rett bok til rett elev - opplæringen av elevene i informasjonssøk og kildekritikk
<p>Legger til rette for at skolebiblioteket fungerer som en læringsarena.</p>	<p>Arbeide for å oppfylle målene i virksomhetsplaner, lokale leseplaner og satsingsområder</p>	<p>Fremmer leselyst - både i skoletiden og på fritiden</p>	<p>Bruker biblioteket som en lesestimulerende arena, læringscenter og et ”annerledes” rom for elevene</p>
<p>Legger til rette for elevmedvirkning til drift og innhold.</p>	<p>Gi tips og råd til litteratur og lesing. Samarbeider med lærerne om lesestimulerende tiltak. Motiverer elevene til lesing gjennom f eks bokprat, bokomtaler og andre former for lesemotivasjon</p>	<p>Gi tips og råd til litteratur og lesing. Samarbeider med lærerne om lesestimulerende tiltak. Motiverer elevene til lesing gjennom f eks bokprat, bokomtaler og andre former for lesemotivasjon</p>	<p>Gjør seg kjent med tilbudene som finnes og utvikles ved biblioteket og driver aktivt formidling av dette mot hjemmene</p>

	Delta på teammøter to ganger i semesteret, med bokprat og andre aktuelle tema som vedrører skolebibliotek.	Delta på teammøter to ganger i semesteret, med bokprat og andre aktuelle tema som vedrører skolebibliotek.	Sørger for å overholde innleveringsfrister og minne elevene på dette, samt å sørge for at elevene behandler bøkene med tilbørlig aktsomhet. Ved skade på bøker gis det beskjed til biblioteket per e-post.
--	--	--	--

Plan for bruk av biblioteket i skolehverdagen:

1: Elevmedvirkning

Elever kan brukes aktivt i arbeidet med skolebiblioteket. Elever fra mellomtrinnet og på ungdomstrinnet kan søke jobb som skolebibliotekassistenter eller skolebibliotekambassadører.

Forslag til arbeidsoppgaver:

- Registrere ut bøker og sette på plass
- Rydde i hyller
- Lage bokutstillinger
- Lese og anbefale nye bøker til medelever

Flere idéer på www.skolebibliotek.no.

2: Bibliotektimen – en oppskrift

SAMLING i plenum (15 min)

- Presentere bøker – lærer/elev presenterer og samtaler om aktuelle bøker
- Hvis man har tid, kan man også ha:
  - Høytlesning
  - Sjangerlære

- Forfatterlære
- Aktivitet og mål ut fra læreplanen

LÅNETID – bør tidsbegrenses! Maks. fem minutter. Rett bok til rett elev. Elevene låner bøker til stillelesing på skolen og hjemme.

LESETID (20 min) Strukturen er organisert rundt tre hovedpunkter: samling, lånetid og lesetid. Legg merke til at lånetida er den korteste. Den er satt til maks 5 minutter. Det er fordi læreren legger vekt på å presentere bøker for elevene. Men det er ikke bare læreren som presenterer bøker for elever, elevene presenterer også bøker for hverandre. På den måten slipper elevene å lete etter bøker de har lyst til å lese. De får hjelp og veiledning fra både lærere og medelever. Det utvikles med andre ord en god lesekultur, og elevene blir vant til å snakke om bøker med hverandre (Hjellup, 2018, s.159).

Litteraturliste

Hjellup, Line red. (2018) Skolebiblioteket, læring og leseglede i grunnskolen Oslo: Cappelen
Damm

Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven)